

under skiftende forhold, idet der fortsat vil være behov for kultivering — herunder også gennem omdræning — af væsentlige dele af landbrugsarealet.

Vedrørende den landbrugs- og samfundsøkonomiske rentabilitet af grundforbedringsarbejder henvises til den nævnte betænkning.

Finanslovsforslaget for 1965-66 forudsætter en samlet udbetaling af lån og tilskud på 10 mill. kroner til grundforbedringsarbejder. Omkring $\frac{4}{5}$ af denne udbetaling vil angå allerede givne tilsagn, således at der ikke for det nævnte finansår vil kunne spares væsentlige beløb.

B. Landvindingsarbejder.

Efter en opgørelse pr. 1. april 1964 var der for statens landvindingsudvalg indbragt 180 afvandingsprojekter med en samlet udgift på omkring 115 mill. kroner, hvortil der ikke for tiden er mulighed for bevilling. I denne opgørelse er ikke medtaget egentlig landvinding på søterritoriet, således at de nævnte sager angår vandløbsreguleringer og kultivering af større mosearealer. En væsentlig del af disse sager vil være omfattet af vandløbslovens bestemmelser, hvorefter kommunerne skal forestå udførelsen, forskudsvis afholde udgifterne og deltage efter denne lovs regler om kommune- og statstilskud; der har ikke været anvendelse for disse bestemmelser, medens landvindingslovens finansieringsmuligheder har bestået.

Landbokommissionen har i fortsættelse af den i betænkningens 2. del omhandlede undersøgelse af grundforbedringsarbejdernes forhold ved et særligt udvalg iværksat en lignende undersøgelse af de større hovedafvandingsopgaver. Udvalget har endnu ikke afsluttet sit arbejde, men det kan oplyses, at en undersøgelse af det landøkonomiske udbytte af et antal gennemførte hovedafvandingsarbejder har vist, at der med en gennemsnitsudgift på omkring 4.000 kr. pr. ha for hovedafvanding, kultivering og dræning er frembragt et årligt bruttoerudbytte på ca. 850 kr. Hovedafvanding (særlig vandløbsregulering) er en forudsætning for en efterfølgende detaildræning.

Nye landvindingsarbejder (inddæmning og tørlægning) på egentlige søterritorie-

områder har ikke aktualitet i den nuværende økonomiske situation.

Finanslovsforslaget for 1965-66 forudsætter en samlet udbetaling af lån og tilskud til landvindingsarbejder på i alt 15,5 mill. kr. Af dette beløb angår ca. 11 mill. kr. udgifter til igangværende arbejder.

Spørgsmål 11:

Er det kasseoverskuddet eller overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet, der er det samfundsøkonomisk relevante tal? En analyse heraf udbedes.

Svar:

Drifts- og anlægsoverskuddet blev i sin tid indført for at give et tilnærmet mål for den indkomstpåvirkning, der udgår fra statsbudgettet. Derfor medregnedes ved opgørelsen af drifts- og anlægsbudgettet alle de indtægter og udgifter, der umiddelbart kunne antages at påvirke indkomstdannelsen i samfundet. Derimod så man bort fra alle ind- og udbetalinger, der udelukkende havde karakter af formuetransaktioner.

Allerede ved denne afgrænsning af, hvilke poster der skulle medtages ved opgørelsen af drifts- og anlægsbudgettet, stod man derfor over for et vanskeligt problem, for så vidt angik statens udlån, som var — og er — af ganske stor betydning for omfanget af de samlede investeringer. Hovedposten på statens udlånsbudget var i 50erne boligstøttelånene, og da disse lån normalt først kom til udbetaling efter byggeriets afslutning, var det indlysende, at udbetalingerne af udlån ikke var noget tilfredsstillende mål for statens påvirkning af investeringerne i det pågældende finansår. Ud fra disse synspunkter valgtes det derfor at se bort fra udlånene ved opgørelsen af drifts- og anlægsbudgettet.

I de senere år har dette ændret sig ganske væsentligt, idet boliglånene er forsvundet, medens samtidig de øvrige udlån, der (med genudlånene af de udenlandske statslån som en mulig undtagelse) ganske overvejende kan sidestilles direkte med statens anlægsgudgifter, er vokset stærkt i betydning.

Den bundne opsparing er et andet eksempel til belysning af de vanskeligheder, der opstår, når man vil drage grænsen mellem